

Rector Yvonne Söderberg

2011-04-06

Rector Björn Melander

Bergsåkers skola

Dnr 43–2010:5018

Box 12034

850 12 Sundsvall

bjorn.melander@skola.sundsvall.se

yvonne.soderberg@skola.sundsvall.se

Skolbeslut för Grundskola

efter tillsyn av Bergsåkers skola
i Sundsvalls kommun

Rektor Yvonne Söderberg

Rektor Björn Melander

Bergsåkers skola

Box 12034

850 12 Sundsvall

Tillsyn i Bergsåkers skola

Grundskola årskurserna 3–9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Bergsåkers skola och Sundsvalls kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Skolinspektionens bedömning är att Bergsåkers skola på många sätt arbetar för att följa upp elevernas kunskapsutveckling. Eleverna når i hög grad behörighet till gymnasieskolan, även om resultaten under den senaste femårsperioden uppvisar en negativ trend. Skolan måste bli bättre på att följa upp och utvärdera resultaten inte bara på individnivå utan även på övergripande skolnivå för att kunna vidta åtgärder för högre måluppfyllelse. Arbetet med särskilt stöd måste också utvärderas för att skolan ska kunna försäkra sig om att insatserna ger avsedd effekt. För att skolan ska utvecklas kvalitativt måste undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följas upp och utvärderas samt nya metoder prövas och utvecklas. Det är rektorernas ansvar att så sker.

Skolans satsning på idrott och kultur inom elevens och skolans val lyfts av många som ett mycket positivt inslag i elevernas utbildning. Verksamheten bidrar till att skapa en god stämning och utveckla elevernas talanger inom olika kulturella uttryck och inom olika idrottsgrenar. I intervjuerna framträder också en bild av skolan som en trivsamt arbetsplats för elever och personal. Relationerna mellan elever och personal beskrivs överlag som goda. Det är ändå Skolinspektionens bedömning att skolan behöver arbeta

mer målinriktat med det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och se till att det omfattar hela skolan. Skolan behöver också arbeta för att eleverna i högre grad blir delaktiga och får inflytande över sin utbildning.

Skolinspektionen har i tillsynen av Bergsåkers skola identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Alla elever ges inte möjligheter att nå lägst målen att uppnå i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskola).
- Elevernas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen uppfyller inte förordningens krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Lärarna använder inte i tillräckligt hög grad resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygsättning (7 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Rektorer tar inte ett tydligt ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och att underlaget används för att utveckla verksamheten i syfte att ge alla elever förutsättningar att nå målen (2 kap. 2 § skollagen, Lpo 94 1. Den enskilda skolans utveckling och 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorer tar inte ett tydligt ansvar för att de särskilda stödinsatser som ges utvärderas och omprövas regelbundet (5 kap. grundskoleförordningen, Lpo 94 1, Den enskilda skolans utveckling och 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorer och lärarna har inte i tillräckligt hög grad klargjort de mål och krav som gäller för utbildningen för elever och föräldrar (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter).
- Lärarna samverkar inte i tillräckligt hög grad med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och skapa en helhet i elevernas utbildning (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, riktlinjer).
- Rektorer och lärarna arbetar inte i tillräckligt stor utsträckning för att eleverna ska få inflytande över hur deras utbildning utformas. (4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).
- Rektorer och lärarna visar inte i tillräckligt hög grad en tilltro till alla elevers möjligheter att lära och utvecklas (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper, Mål att sträva mot; 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).
- Rektorer har inte försäkrat sig om att det på skolan bedrivs ett målinriktat och strukturerat förebyggande arbete mot kränkande behandling. Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar inte fullt ut lagens krav (14 a kap, 6–8 §

skollagen och 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling).

- Rektorernas ansvar i arbetet med elever i behov av särskilt stöd är inte tydligt. Skolan ger inte studiehandledning på modersmål till alla elever som har behov av det (5 kap. 1–2 §§ grundskoleförordningen).
- Skolans åtgärdsprogram uppfyller inte förordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilaga 2.

Rektor och Sundsvalls kommun har ansvar för att Bergsåkersskolans brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Sundsvalls kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Sundsvalls kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I samband med uppföljningen begär också Skolinspektionen in en sammanställning av samtliga kunskapsresultat för att kunna bedöma skolans måluppfyllelse i årskurs 3 och 5.

I ärendets slutliga handläggning har utredarna Eva Ahlman och Sara Lyrenäs samt undervisningsrådet Eva Edlund deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren

Enhetschef

Agnetha Burström

Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Bergsåkers skola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Sundsvalls kommun under våren 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Bergsåkers skola den 2–3 mars 2011.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Bergsåkers skola, dels den information som samlats in under besöket. I Bergsåkers skola intervjuades rektorerna, lärare, kurator, skolsköterska och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av Bergsåkers skola

Tabell 1.: Antal elever på Bergsåkers skola

Skolan	Antal elever
Grundskoleklass	435

Källa: Bergsåkers skola

I Bergsåkers skola bedrivs verksamhet för elever i årskurserna 3–9. Den leds av två rektorer, varav den ena ansvarar för årskurserna 3–6 och den andra för årskurserna 7–9. Den ursprungliga skolbyggnaden är från 1950-talet och allteftersom har nya om- och tillbyggnader gjorts. Matsal och idrottshall finns i nära anslutning. Lokalerna är i stort behov av renovering och enligt uppgifter från skolan kommer arbetet att påbörjas inom kort.

Bergsåkers skola är mottagande skola för närliggande skolor. Till årskurs 3 kommer elever från Österro skola och till årskurs 7 kommer elever från Vallen och Högoms skolor. Undervisningen bedrivs åldershomogent i två parallella klasser i årskurserna 3–6 och i fyra paralleller i årskurserna 7–9.

Skolan har under en lång rad av år satsat särskilt på en idrotts- och kultur-profil, där tid för elevens val och skolans val används för att eleverna ska få möjlighet att utveckla sina talanger inom olika idrottsliga och kulturella yttringar.

Tillsynsprotokoll för Bergsåkerskolan

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper



Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag



Lärarnas bedömning och utvärdering



Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering



Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande



Tillit till elevens förmåga



Trygghet och studiero



Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)



Undervisningstid och val



Särskilt stöd



Studie- och yrkesvägledning



Avgifter



Rektorns beslutsfattande



Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Alla elever ges inte möjligheter att nå lägst målen att uppnå i samtliga ämnen.

Författningsstöd:

2 kap. 6 § grundskoleförordningen och Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskola.

Motivering:

År 2010 var 87 procent av Bergsäckerskolans avgångselever behöriga att söka till gymnasieskolan. Andelen har varierat mellan 98 och 87 procent under den senaste sexårsperioden och visar en nedåtgående trend. Cirka 80 procent av eleverna hade nått målen i samtliga ämnen, vilket innebär en ökning jämfört med året före. Femårsperioden dessförinnan visar dock även den en negativ trend. 76 procent av flickorna nådde målen i alla ämnen år 2010, medan 84 procent av pojkarna gjorde det. Det genomsnittliga meritvärdet år 2010 ligger på strax över 197, vilket är det lägsta värdet under den senaste tioårsperioden. Flickorna har under den senaste femårsperioden haft högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna, men måluppfyllelsen i respektive ämne uppvisar endast små skillnader mellan pojkar och flickor.

Det kan också konstateras att drygt 28 procent av avgångseleverna 2010 fick ett högre slutbetyg i matematik än vad det nationella ämnesprovet i matematik visade. Även i svenska fick 21 procent av eleverna ett högre slutbetyg än vad resultatet på det nationella ämnesprovet visade och i fysik var andelen hela 63 procent. I engelska fick drygt 6 procent av eleverna ett högre betyg än vad resultatet på provet visade.

Resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2009 visar att samtliga elever nådde kraven för godkänt i många av de provdelar som ingår i matematik och engelska såväl som i svenska. I några delprov var måluppfyllelsen lägre, exempelvis i svenska avseende både berättande och förklarande skrivuppgift samt att läsa och förstå litterär text. I matematik var måluppfyllelsen lägre när det gäller delprovet Längd, area och skala och i engelska avseende delproven Lyssna/förstå och Läsa/förstå. Skolans egen sammanställning av resultaten på de nationella ämnesproven år 2010 visar att flickorna i hög utsträckning når kravnivån i svenska och till viss del i engelska, men att måluppfyllelsen är betydligt lägre, framför allt bland pojkarna, i många av de delprov som görs i engelska och matematik. Även för årskurs 3 visar resultaten på de nationella ämnesproven i engelska och matematik att inte samtliga elever når kravnivån för godkänt.

Skolan har inte gjort någon sammantagen bedömning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen i årskurserna 3 och 5 för år 2010 och därför kan inte kunskapsresultaten bedömas i sin helhet. Sammanställningar av kunskapsresultaten är en viktig förutsättning för att skolan i sitt kvalitetsarbete ska kunna ta välgrundade beslut om vilka åtgärder som krävs för att ge alla elever förutsättningar att nå högre måluppfyllelse. Se vidare under bedömningsområde Rektors ansvar för utvärdering och uppföljning.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionens bedömning är att skolan behöver försäkra sig om att elevernas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen uppfyller förordningens krav.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering: På Bergsåkerskolan utarbetas individuella utvecklingsplaner för alla elever. Kvaliteten varierar dock mellan de olika utvecklingsplanerna. De exempel på utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av innehåller inte alltid skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till de nationella målen i samtliga ämnen. I utvecklingsplanerna sammanfattas inte heller alltid vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. För stöd i arbetet med individuella utvecklingsplaner hänvisas till Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16).

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte i tillräckligt hög grad använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Författningsstöd:

7 kap. 10 § grundskoleförordningen

Motivering:

Som tidigare beskrivits så finns en betydande skillnad mellan slutbetyget och elevernas resultat av det nationella ämnesprovet i fysik. Hela 63 procent av eleverna fick år 2010 högre slutbetyg i ämnet än vad resultatet av ämnesprovet visade. Att skillnaderna mel-

lan slutbetyg och provresultat finns behöver inte betyda att betygen är satta på fel grund, men stora avvikelser är ett skäl att utvärdera orsakerna. De stora skillnaderna i slutbetyg och provresultatet i fysik gör att Skolinspektionen drar slutsatsen att lärarna inte i tillräcklig omfattning använder de nationella ämnesproven som stöd för betygsättning. Vidare är det viktigt att skolans resultat inte enbart används för åtgärder på individnivå utan också utgör ett underlag för diskussioner på grupp- och skolnivå om hur undervisningen kan utvecklas.

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorerna måste ta ett tydligare ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och att underlaget används för att utveckla verksamheten i syfte att ge alla elever förutsättningar att nå målen.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § skollagen, Lpo 94 1. Den enskilda skolans utveckling

Motivering:

På Bergsåkerskolan finns en kvalitetsredovisning framtagen för läsåret 2009-10. Utarbetandet följer en kommungemensam mall där skolan ombeds dra lärdomar av årets verksamhet och arbete. I kvalitetsredovisningen presenteras resultaten av de nationella ämnesproven för årskurserna 3, 5 och 9. I övrigt redovisas inga resultat i form av betyg eller måluppfyllelse i samtliga ämnen. Följaktligen innehåller inte kvalitetsredovisningen några analyser av varför resultaten ser ut som de gör eller vilka konkreta åtgärder som planeras i syfte att nå högre måluppfyllelse. För att skolan ska utvecklas kvalitativt måste undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följas upp och utvärderas samt nya metoder prövas och utvecklas. Det är rektorernas ansvar att så sker.

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorerna måste ta ansvar för att de särskilda stödinsatser som ges utvärderas och regelbundet omprövas.

Författningsstöd:

5 kap. grundskoleförordningen och Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling och 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

I intervjuer framkommer att skolan i hög grad arbetar för att följa elevernas kunskapsutveckling och ge det stöd de behöver. Rektorerna uppger dock att rutiner saknas för att systematiskt utvärdera och regelbundet ompröva de särskilda stödinsatser som ges vid skolan. Avstämningar av vilka elever som är i behov av särskilt stöd görs vid klassgenomgångar och ibland vid konferenser med arbetslagen. De insatser som genomförs utvärderas dock oftast enbart på individnivå. För att säkerställa att elever med behov av särskilt stöd får rätt stöd behöver rektorerna regelbundet och övergripande följa upp och utvärdera det särskilda stöd som ges. Detta är en viktig del av skolans systematiska kvalitetsarbete. Arbetet med särskilt stöd måste kontinuerligt följas upp och utvärderas för att skolan ska kunna utröna huruvida insatserna får avsedd effekt inte bara på individnivå utan även på skolövergripande nivå.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö**Bedömningsområde: Fokus på lärande****Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att rektorerna och lärarna behöver förbättra arbetet med att klargöra mål och krav för elever och föräldrar.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

Motivering:

I intervjuer med elever och lärare framkommer att arbetet med att levandegöra kursplanernas mål för eleverna varierar mellan olika ämnen och lärare. På skolan pågår ett arbete för att klargöra och implementera de nya kursplanerna i syfte att tydliggöra innehållet i respektive ämne för såväl lärare som elever och föräldrar. Ännu återstår dock mycket arbete för att målen ska bli tydliga i samtliga ämnen. Som tidigare nämnts är inte heller kopplingen till de nationella målen tydliga i elevernas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen. Skolinspektionen vill betona att i skolans uppdrag ligger även att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Bedömningsområde: Fokus på lärande**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att rektorerna bör verka för att lärarna i högre grad samverkar med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Rektorn för årskurserna 7–9 måste också arbeta för att elevernas övergång från avlämnande skolor sker på ett ändamålsenligt sätt i syfte att skapa en helhet i elevernas utbildning.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, riktlinjer

Motivering:

I intervjuer framkommer att samverkan mellan lärare i årskurserna 7–9 har förekommit vid skolan tidigare men att det är mycket sällsynt idag. Eleverna uttrycker i intervjuer att de upplever undervisningen i de olika ämnena som isolerade från varandra och att det ibland kan vara svårt att ställa om i tanken från ett ämne till ett annat. Schemaläggningen följer traditionella principer och undervisningen bedrivs vanligtvis i korta pass om 30–40 minuter vardera med korta raster däremellan. Eleverna efterlyser en högre grad av helhetssyn och gemensam planering av den verksamhet som bedrivs. Personalen i årskurserna 3–6 samverkar i högre grad med varandra.

I intervjuer och av dokumentation framgår även att elevernas övergång från avlämnande skolor till årskurs 7 inte alltid sker på ett ändamålsenligt sätt. Skolans rutiner för överlämning behöver utvecklas i syfte att skapa en helhet i elevernas utbildning.

Bedömningsområde: Fokus på lärande**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna behöver arbeta för att eleverna i större utsträckning har inflytande över hur deras utbildning utformas.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Motivering:

I intervjuer med elever och lärare framkommer att elevernas möjligheter till inflytande över undervisningens innehåll och utformning är små vid Bergsåkerskolan, även om det varierar mellan olika ämnen och lärare. I vissa ämnen finns enligt eleverna vissa möjligheter att påverka, medan det i andra ämnen hör till ovanligheterna. I intervjuer framkommer att elevernas möjlighet till inflytande snarare minskar än ökar i takt med stigande ålder. För elever är möjligheten att påverka innehåll och utformning en viktig

motivationsskapande faktor och det är Skolinspektionens bedömning att eleverna i högre grad bör stimuleras till delaktighet och medansvar. Genom att i högre grad informera om mål och uppmuntra elever att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan de utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Bedömningsområde: Tillit till elevens förmåga

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna i högre grad behöver visa en tilltro till alla elevers möjligheter att lära och utvecklas.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper, Mål att sträva mot; 2.3 Elevernans ansvar och inflytande.

Motivering:

Dokumentation såväl som intervjuer med elever och personal på Bergsåkerskolan visar att man ofta och framför allt i årskurserna 7–9 arbetar exkluderande med elever i behov av särskilt stöd. Det hör också till vanligheterna att man i framför allt engelska och matematik i årskurserna 7–9 delar in elever i olika grupperingar efter resultat på diagnostiska prov. Lärarna menar att det är möjligt att byta grupp beroende på hur eleven lyckas. Det finns dock, enligt Skolinspektionen, en uppenbar risk för att användningen av nivågrupperingar och andra särlösningar kan få inlåsningseffekter och bli stigmatiserande för de elever som hamnar där. För att eleverna ska känna tillit till sin egen förmåga, utveckla sitt lärande och nå högre måluppfyllelse är det av största vikt att skolan och lärarna visar att de tror på att alla elever kan lära och utvecklas.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att skolan måste skapa en struktur i sitt förebyggande arbete mot kränkande behandling och se till att det på skolan årligen utarbetas en plan mot kränkande behandling som motsvarar lagens krav.

Författningsstöd:

14 a kap, 6–8 § skollagen och 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Motivering:

I intervjuer och av dokumentation framträder en bild av Bergsåkerskolan som en skola där elever och personal trivs. Enligt rektorerna fokuseras värdegrundsarbetet under

innevarande läsår på att arbeta med språkbruket. I övrigt förekommer värdegrundsarbete i form av inslag i undervisningen. I de lägre årskurserna behandlas värdegrundsfrågor i den ordinarie undervisningen, medan värdegrundsarbetet i årskurserna 7–9 mestadels sker på förekommen anledning.

Skolinspektionens bedömning är att skolan i högre grad behöver hitta system och rutiner för sitt värdegrundsarbete. De förebyggande insatserna behöver bli mer målinriktade och omfatta skolans alla årskurser.

Skolan har ett dokument som är tänkt att motsvara den plan mot kränkande behandling som enligt skollagen ska finnas på varje skola. Dokumentet är under utarbetande och ännu inte färdigställt. Skrivningarna är allmänt hållna och det framgår inte tydligt att de utgår från en kartläggning av den aktuella situationen på skolan. Den innehåller inte heller en redovisning av vilka förebyggande insatser som planeras under året. Planen ska utvärderas årligen och upprättas på nytt, just för att den ska vara aktuell och gälla Bergsåkerskolan. Skolan måste också verka för att eleverna ska vara med i utarbetandet av planen och även se till att den förankras hos alla elever. För stöd i arbetet se Skolverkets allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektors roll i arbetet med särskilt stöd måste förtydligas. Rektorerna måste också se till att studiehandleddning på modersmål ges till alla elever som har behov av det.

Författningsstöd:

4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1, 2 och 5 §§ grundskoleförordningen

Motivering:

Bergsåkerskolan har rutiner för att hjälpa de elever som är i behov av särskilt stöd. I de lägre åldrarna finns en utarbetad handlingsplan, enligt vilken lärarna arbetar i syfte att så tidigt som möjligt få en överblick över elevers behov av särskilt stöd. I de lägre åldrarna är det vanligt att speciallärare och specialpedagog samarbetar med klasslärarna och huvudsakligen inom klassens ram. I de högre årskurserna är det vanligare med ett exkluderande stöd, där elever går ifrån undervisningen i klassrummet för att få särskilt stöd i mindre grupperingar av mer eller mindre fast karaktär.

I intervjuerna framgår samstämmigt att skolan arbetar intensivt för att följa varje elevs kunskapsutveckling och även upptäcka och ge stöd till de elever som behöver det. Sko-

lans elevhälsoteam träffas regelbundet för att motverka att någon elev hamnar mellan stolarna. I arbetet framgår dock inte tydligt det ansvar som rektor har enligt grundskoleförförordningen att se till att utredning görs när det kan befaras att en elev riskerar att inte nå målen samt även att se till, om så är fallet, att åtgärdsprogram upprättas. Det råder, enligt Skolinspektionens bedömning, en otydlighet kring var i processen rektor tar initiativ till utredning och ser till att åtgärdsprogram utarbetas om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen vill också göra skolan uppmärksam på att när den nya skollagen börjar tillämpas vid halvårsskiftet 2011 får rektorn rätt att uppdra åt en anställd som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som handlar om särskilt stöd, om inte annat anges.

I intervjuer framkommer att det särskilda stöd som eleverna i framför allt årskurserna 7–9 får, huvudsakligen ges enskilt eller i mindre grupper. Det finns en risk för att dessa grupperingar permanentas och på så vis får så kallade inläsningseffekter för de elever som hamnar där. Skolinspektionen vill påminna om det som förordningen säger om att elever i behov av särskilt stöd i första hand ska ges detta inom den klass eller grupp som eleven tillhör.

På skolan finns ett antal elever med annat modersmål än svenska. En viktig form av stöd för dessa elever är studiehandledning på modersmålet. Den möjligheten är dock inte känd bland skolans personal och Skolinspektionen vill i sammanhanget betona skolans skyldighet att bistå eleverna med sådan studiehandledning.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att skolans åtgärdsprogram måste förbättras.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § grundskoleförförordningen

Motivering:

Vid Bergsåkerskolan utarbetas åtgärdsprogram när en elev befaras inte nå målen i något eller några ämnen. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte tydligt vilka mål eleven och skolan har att jobba mot. Målformuleringarna är många gånger svävande, vilket gör att de är svåra att utvärdera. Programmen innehåller en redovisning av vilka åtgärder som planeras, men inte när eller hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Av ett åtgärdsprogram ska det framgå vilka behov eleven har, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. För att åtgärdsprogrammet ska

kunna fylla den funktion som är avsedd och uppfylla förordningens krav är det viktigt att skolan arbetar vidare för en gemensam kunskap om hur mål och åtgärder kan formuleras så att åtgärdsprogrammen blir ett effektivt verktyg i skolans arbete med att hjälpa elever i behov av särskilt stöd. För stöd i utformningen av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).